

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	กระบวนการพัฒนาเยาวชนสีเขียวในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบมีส่วนร่วม อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย
ชื่อนักศึกษา	อมร ทรงพุดิ
รหัสประจำตัว	53B74740118
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา	สิ่งแวดล้อมศึกษา
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร.สุนทรี จินธรรม
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวารี ศรีบุญะ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนและการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย 2) ศึกษาความรู้ เจตคติ และทักษะในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนของเยาวชน 3) สร้างกระบวนการพัฒนาเยาวชนสีเขียวในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบมีส่วนร่วม 4) ประเมินผลการใช้กระบวนการพัฒนาเยาวชนสีเขียวในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบมีส่วนร่วมด้านความรู้ เจตคติ และทักษะก่อนและหลังกระบวนการพัฒนา และความพึงพอใจ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและการมีส่วนร่วม เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นประธานเยาวชนผู้นำหมู่บ้านใน 20 หมู่บ้าน จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ระยะที่ 2 ศึกษาความรู้ เจตคติ ทักษะ และความต้องการ ประชากรเป็นเยาวชนอายุ 12-18 ปี รวม 117 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซี่ และมอร์แกน ได้จำนวน 90 คน สุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ เก็บข้อมูลด้วยแบบทดสอบความรู้ที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.73 แบบสอบถามเจตคติและทักษะที่มีความเชื่อมั่น 0.74 และ 0.80 และแบบสัมภาษณ์ความต้องการ ระยะที่ 3 สร้างกระบวนการพัฒนา โดยจัดประชุมแบบมีส่วนร่วม ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกับระยะที่ 1 และประเมินคุณภาพของกระบวนการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และปฏิบัติการโดยเยาวชนตำบลนาตาลทุกคน จำนวน 35 คน ระยะที่ 4 ประเมินผลการใช้กระบวนการ โดยเยาวชนที่เข้าร่วมปฏิบัติการ เครื่องมือเป็นแบบทดสอบความรู้ แบบสอบถามเจตคติและทักษะชุดเดียวกับระยะที่ 2 และใช้แบบประเมินความพึงพอใจที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 งานวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย พบว่า มีการบุกรุกทำลายป่าอนุรักษ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ของพื้นที่ เกิดฝุ่นควันจากการเผาป่ารุนแรงนาน 3 เดือนต่อปี โดยมีอุณหภูมิสูงกว่า 40 องศาเซลเซียส น้ำในแม่น้ำและเหมืองฝายลดลงจนขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง มีสารเคมีตกค้างในดินจนผลผลิตลดลง ปริมาณขยะพลาสติกและขวดแก้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และขาดระบบการจัดการโดยชุมชน ปัญหาการมีส่วนร่วมของเยาวชน พบว่า หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตั้งคณะกรรมการเยาวชนในการพัฒนาชุมชน แต่ยังไม่ขาดกิจกรรมในมีการมีส่วนร่วมเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างเป็นระบบ

2) ยุวชนมีความรู้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนในระดับน้อย (ร้อยละ 34.00) มีเจตคติ และทักษะในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.86$, S.D.= 0.20, $\bar{X} = 1.79$, S.D.= 0.26 ตามลำดับ) ยุวชนต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับมาก โดยด้านที่ต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การร่วมอนุรักษ์ป่าและพืชอาหารในป่า โดยเฉพาะไม้ก่อและต้นค้อ ร่วมอนุรักษ์ดินและน้ำ และร่วมกันจัดตั้งกลุ่มปลูกพืชผักปลอดสารเคมีและจัดการขยะพลาสติกในชุมชน

3) กระบวนการพัฒนาเยาวชนสีเขียวในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่สร้างขึ้น โดยใช้การมีส่วนร่วมของยุวชนและผู้นำชุมชน สรุปกระบวนการพัฒนา เป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการสร้างความรู้ โดยการถ่ายทอดความรู้การจัดการสิ่งแวดล้อมจากผู้รู้ในชุมชน 2) ขั้นการสร้างเจตคติ โดยการสำรวจสิ่งแวดล้อมในชุมชนและคู่มืออย่างการรักษาป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติและกลุ่มอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยการปลูกผักปลอดสารพิษ 3) ขั้นการสร้างทักษะ โดยการร่วมกันปฏิบัติการของกลุ่มยุวชนปลูกผักปลอดสารพิษ เพาะพันธุ์ต้นก่อ ทำฝายชะลอน้ำ และจัดแยกขยะขายเป็นรายได้ 4) ขั้นสร้างความยั่งยืน โดยร่วมกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายยุวชน เพื่อความร่วมมือกับองค์กรระดับตำบลและอำเภอ กระบวนการนี้ได้ผ่านการทดลองปฏิบัติการแล้ว และผลการประเมินกระบวนการ พบว่า มีคุณภาพในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D.= 0.52)

4) ผลการใช้กระบวนการพัฒนาเยาวชนสีเขียวในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน พบว่า ยุวชนมีความรู้ เจตคติ และทักษะหลังเข้าร่วมกระบวนการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาเยาวชนสีเขียวในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบมีส่วนร่วม ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.25)

คำสำคัญ : กระบวนการพัฒนาเยาวชนสีเขียว สิ่งแวดล้อมชุมชน การมีส่วนร่วม

GRAD VRU

Thesis Title	Process of Green Youth Development in Management of Participatory Community Environment, Na Haeo District, Loei Province
Student	Amorn Songput
Student ID	53B74740118
Degree	Doctor of Philosophy
Field of Study	Environmental Education
Thesis Advisor	Dr.Soontaree Cheentam
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor Dr.Suwaree Sripoona

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the problems of community environment and youth participation in the management of community environment, Na Haeo district, Loei province, 2) study the knowledge, attitude and skills related to the management of the community environment and the needs of youth participation, 3) create a process of green youth development in the management of participatory community environment, and 4) evaluate the process of the green youth development in the management of participatory community environment by comparing the knowledge, attitude and skills before and after the participation and also evaluate the level of satisfaction of the youth toward the process. This study was a research and development type study and was divided into 4 phases. Phase 1; study the problems and the youth's participation. The sample was purposively selected from the 40 chairmen of village youth in 20 communities. The instrument used was interviews. Phase 2; study the knowledge, attitude, skills and needs related to the youth's participation. The population consisted of 117 youths of 12-18 years of age from 20 villages. The sample size was obtained using Krejcie & Morgan's table and was set to 90 respondents. They were selected by systematic random sampling. A knowledge test was used to collect the data and it had a reliability of 0.73. An attitude and skill test, with reliabilities at 0.74 and 0.80, were also used. Interviews were conducted concerning the needs. Phase 3; create the process of green youth development by using a participative workshop with the same sample as in phase 1 and have its quality evaluated by 5 experts. Practice sessions involving the use of the process were conducted by 35 youths of Namala subdistrict. Phase 4; evaluate the process of the green youth development. The instruments were a knowledge test and a questionnaire, the same ones used in phase 2, and a satisfaction evaluation form with a reliability of 0.78. The data were analyzed by content analysis and percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results revealed that:

1) The study of the problems of the community environment, Na Haeo district, Loei province revealed that there was encroachment destroying the conserved forest that increased to 10 percent of the area. There was emerging smog caused by

severe forest fires 3 months per year and the temperature was higher than 40 degrees Celsius. The level of water in the rivers and the weirs went down and was not enough for consumption in the summer. It also had chemical deposits contributing to the low crop yields. The amount of plastic and bottled garbage increased by 10 percent and the community lacked a managerial system. The problems hindering youth participation were that the local government established youth committees but lacked activities for the systematic participation in environmental management for forest conservation.

2) The knowledge, attitude and skills related to the management of the community environment for youth were at low levels ($\bar{X} = 1.86$, S.D.= 0.20, $\bar{X} = 1.79$, S.D.= 0.26, respectively). The needs of the youth in the management of the community environment revealed themselves to be, overall at a high level. The highest mean was for campaign in forest conservation and food plants such as Evergreen Chinkapin as well as soil and water. They established groups to plant vegetables without using chemicals and plastic garbage in their own communities.

3) The creation of the process of the green youth development in the management by the participation of the youth and the community leaders was divided into 4 steps: (1) knowledge creation; transferring knowledge of environmental management from knowledgeable individuals in their own communities, (2) attitude creation; surveying the environment in the community and do site-visits of forest preserves in national parks and soil and water conservation groups promoting vegetable crops without chemicals, (3) skills creation; mutual practice for youth groups at organic farms, breeding plants such as Evergreen Chinkapin, setting weirs to delay the water and separating garbage in order to sell it, and (4) sustainable creation; establishing a youth network to cooperate with subdistrict and district organizations. This process was tested with practice runs and the evaluation of the process revealed that it was at the highest level ($\bar{X} = 4.68$, S.D.= 0.52)

4) The results of the evaluation process of the green youth development in the management of participatory community environment revealed that the levels of knowledge, attitude and skills after participation in it were higher than before at the significance level of 0.05. The level of satisfaction of the youth toward the process was at the highest level ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.25).

Keywords: Process of Green Youth Development, Community Environment Participation